

УДК 316.362.1-055.52-058.862(477)»20»

Х. В. Чернописька
аспірант кафедри історії та теорії соціології
Львівського національного університету імені Івана Франка

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ СОЦІАЛЬНОГО СИРІТСТВА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постановка проблеми. Соціальне сирітство – відносно нове явище в житті сучасного українського суспільства. Актуалізація цього феномена в ХХ ст. свідчить про кризу інституту шлюбу та сім'ї, які не здатні впоратися зі складними соціально-економічними та суспільно-політичними реаліями.

У більшості випадків соціальне сирітство є результатом недостатньої уваги суспільства та компетентних у цьому питанні органів державної влади до соціальних проблем тих сімей, у яких є діти. З іншого боку, воно зумовлене прямим ухилянням або усуненням батьків від своїх обов'язків щодо неповнолітньої дитини. Окрім того, ускладнює ситуацію з дітьми-сиротами й негативна тенденція до порушення структури сучасної сім'ї. Відповідно, масштаби соціального сирітства сьогодні не зменшуються, а зростають, також воно набуває нового вигляду й різноманітних форм.

Незважаючи на інтенсивне зростання соціального сирітства, на сьогодні ще не знайдено жодних альтернативних форм догляду за дитиною, які могли би замінити їй батьківську турботу та сімейне оточення, адже без хороших батьків немає й відповідного виховання, незважаючи на всі школи, інститути та дитячі будинки. Треба наголосити, що в будь-якому випадку набагато легше попередити проблему, ніж потім вирішувати її. Тому доцільним є здійснення профілактики соціального сирітства в сучасній українській сім'ї шляхом дослідження основних причин його виникнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема соціального сирітства є предметом міждисциплінарних досліджень. Вона знаходить своє відображення в психологічних, педагогічних, економічних, правових та соціологічних науках. Різні аспекти соціального сирітства як суспільної проблеми охарактеризовано в працях таких науковців-соціологів, як О. Балакірева, Л. Волинець, О. Коваленко, І. Осіпова, Л. Філіпова тощо.

Соціальне сирітство як соціокультурний феномен розглядає О. Коваленко. Л. Волинець зосереджує свою увагу на виявленні причин виникнення соціального сирітства, порушенні прав дитини та перспектив їх захисту на нормативно-правовому та суспільному рівні. І. Осіпова, розробивши авторську схему дослідження, вивчає на емпіричному рівні характерологічні особливості соціальних сиріт, що впливають на їх соціалізацію й адаптацію, та пропонує систему попередження соціального сирітства. Л. Філіпова здійснила соціально-філософський аналіз соціального сирітства в ролейському суспільстві.

Загалом проблему сирітства вчені розглядають, починаючи з визначення цього поняття й дослідження думки населення про дітей-сиріт і закінчуючи пошуком ефективних способів допомоги цим дітям. Останнє можливо лише за умови комплексного дослідження причин соціального сирітства в конкретному соціумі, що дасть можливість не допустити прояву найбільш серйозних наслідків і застосувати превентивні заходи попередження соціального сирітства.

Метою статті є комплексне дослідження основних причин соціального сирітства в українському контексті, а також виявлення наслідків цього явища для суспільства та дітей, позбавлених батьківської опіки.

Виклад основного матеріалу. Соціальне сирітство – це масштабне та багатоаспектне суспільне явище, яке зумовлене впливом різних чинників ризику та наявністю в суспільстві дітей, що залишилися без належного піклування за живих батьків. Про масштабність соціального сирітства свідчить той факт, що науковці розглядають його з декількох позицій: як соціальне, тимчасове явище, за ліквідації причин якого зникне й сама проблема; як психологічний

феномен самовідчуття та самоусвідомлення дитиною себе одинокою; як педагогічна проблема відсутності умов для виховання, занедбаності дитини в сучасному суспільстві [10]. Більшість дослідників визначають соціальне сирітство як особливий стан дитинства, обумовлений його місцем в умовах певної соціальної структури, у системі соціальних відносин суспільства, що розглядає всіх дітей, які залишилися без належної опіки та виховання, поза залежністю від соціального статусу батьків [6].

Зовнішні причини виникнення соціального сирітства обумовлені об'єктивними умовами та залежать безпосередньо від держави. Важке соціально-економічне становище в Україні супроводжується такими аномальними явищами, як безробіття, зубожіння населення, інфляція, жебрацтво, відсутність постійного житла й належних побутових умов для існування, трудова міграція, зростання злочинності та кількості бжеженців, воєнні й міжнаціональні конфлікти. Для цих явищ є характерними такі ознаки, як об'єктивність виникнення та залежність безпосередньо від держави. Варто наголосити, що сучасні несприятливі соціально-економічні умови в Україні негативно впливають на матеріальну стабільність навіть благополучних сімей, що викликає в людей почуття незахищеності та страху перед майбутнім. Такі складні життєві ситуації та зовнішні обставини призводять до трансформації традиційних моральних пріоритетів, коли виховання дітей приносить батьками в жертву матеріальному благополуччю. Усе це призводить до зростання конфліктів в сім'ї, руйнації її морально-етичних засад і, відповідно, негативно позначається на вихованні дітей.

Через постійно зростаючі масштаби спаду економічного розвитку в державі значна частина українського населення вдається до трудової міграції, яка поширюється надзвичайно швидко та впливає на життя як окремої особистості, так і цілої родини іммігранта. Зокрема, через відсутність батьків чи одного з батьків діти виховуються в неповних сім'ях, а часто й зовсім чужими для них людьми, що й спричиняє виникнення ще одного різновиду соціального сирітства.

Варто відзначити, що трудові мігранти можуть покидати своїх дітей не тільки через економічні проблеми в сім'ї, а й через часті конфлікти між членами подружжя. Вихід з такої ситуації вони вбачають у поїзді одного з батьків за кордон, що одночасно дає можливість відпочити один від одного та додатково покращити сімейне матеріальне становище. Проте в більшості випадках подружні стосунки не проходять перевірки часом і відстанню та завершуються розлученням, що також є стресом для дітей чи підлітків.

Військові дії на сході України також у рази підвищують ризик дитини залишитися без батьків. Деякі батьки направили дітей до родичів з інших областей, а самі лишилися на небезпечній території, деякі змушені мігрувати за для заробітку, лишивши дітей на бабусь і дідусів тощо. На жаль, основну увагу в державі сконцентровано на виплатах державних соціальних допомог дітям-сиротам і дітям, позбавлених батьківського піклування [13]. Однак те, що події в східному регіоні України призводять до порушення одного з найважливіших прав дитини – зростати та виховуватися у здоровому сімейному оточенні, фактично не розголошується.

Л. Вейланде наголошує на тому, що соціальне сирітство в українському середовищі зумовлюється «дефіцитом громадських і державних інститутів, які б мали забезпечувати дотримання основних прав і свобод дитини» [2, с. 14], адже відповідальність за виховання дітей є конституційним обов'язком батьків. Також не можна говорити й про високу ефективність роботи уже наявних в Україні державних інститутів контролю, відбору, підготовки й професійного

супроводу родин. Як вважають деякі дослідники, «проголошуючи пріоритет суспільного виховання, обрана державою в радянський період історії система влаштування дітей у спеціально створені для цього заклади не виправдала себе та, як показала практика, призвела до збільшення кількості соціальних сиріт, а не їх зменшення» [4]. Варто додати, що сьогодні існує й проблема послаблення роботи з організацією дозвілля дітей і підлітків за місцем їх навчання в школі та ВНЗ, що свідчить про недосконалість системи освіти й виховання в сучасній Україні.

Внутрішні причини виникнення соціального сирітства, на відміну від зовнішніх, утворюються безпосередньо в середовищі сім'ї. Їх поява здебільшого обумовлена внутрішніми сімейними проблемами. Важливими в цьому контексті є вибір батьками індивідуального образу життя та їх власна інтерпретація цієї проблеми. У статус соціальної сироти діти можуть потрапити одразу після появи на світ, коли матері відмовляються від новонароджених немовлят ще в пологовому будинку. Це може пояснюватися соціальною незрілістю матері, яка народжує дитину в ранньому віці. Також, на думку багатьох спеціалістів, соціальні сироти є результатом легковажного ставлення дівчат-підлітків до вагітності та її наслідків, намагання приховати від близьких факт народження дитини, що часто є наслідком глибокого порушення психічного стану матері, її світосприйняття [16]. А це в свою чергу не може не позначитися на вихованні її дітей у подальшому.

Варто зазначити, що причинами дитячої бездоглядності є також асоціальна поведінка батьків, схильність до алкоголізму й наркоманії, сексуальне домагання дітей із боку дорослих, жорстоке поводження з дітьми в сім'ях, несумлінне виконання обов'язків опікунів [14, с. 56]. На жаль, це говорить про бездуховність сучасних батьків, втрату життєво важливих людських якостей і відсутність розуміння свого значення для виховання та психологічного комфорту дітей. Проблема полягає ще й в тому, що «модною» сьогодні стає пропаганда ЗМІ насильства та так званого безвідповідального «легкого» життя, яка є досить привабливою для сучасних молодих батьків. Такий неоднозначний вплив ЗМІ на культуру молодого покоління призводить до зміни форм і цінностей, що не відповідають традиційним соціальним ідеалам. Під цим впливом також змінюються від вкрай негативних до цілком прийнятних і соціальні реакції благополучних сімей стосовно дітей-сиріт.

Не варто виключати як причину виникнення соціального сирітства й послаблення релігійних традицій. Адже з давніх-давен сім'я була основою церкви, просвітницька діяльність якої мала величезний вплив на формування цінностей щодо сім'ї та виховання дітей. Із послабленням ролі церкви змінюється й цінність дітей. Якщо колись діти були основою материнства, найбільшою цінністю для батьків та основним джерелом позитивних емоцій, то сьогодні найбільшу вагу має «утилітарний, економічний підхід до дітей, де вигода зростає з кожною новою дитиною» [6].

На сучасному етапі соціальне сирітство можна цілком правомірно розглядати як суспільне аномальне явище, зумовлене економічними, політичними та соціальними катаклізмами в житті суспільства. За результатами досліджень у першому півріччі 2013 р. налічується 92 тисячі дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких майже 80% мають живих батьків [15].

Сім'я за своєю структурою та функціями є специфічним інститутом виховання, без якого в дитини первинна соціалізація проходить не належним чином. Діти, важливий етап виховання яких проходить у неповній сім'ї або в спеціальних установах, переживають також відсутність повноцінної комунікації й неможливість адекватно ідентифікуватися в моделях особистого розвитку, оскільки обмежується доступ до необхідних для цього ресурсів і можливостей. У сім'ї вибудовується й певна довіра до людей, що пізніше може вплинути на рівень соціальної довіри. Такі факти в майбутньому можуть сприяти формуванню в дитини-сиро-

ти особистих властивостей і якостей, що перешкоджають її успішній соціалізації.

Соціалізація кожної окремо взятої особистості разом забезпечує спадкоємність історичного розвитку суспільства через засвоєння та відтворення культурного надбання [12]. Процес соціалізації є джерелом суспільних відносин, що під впливом взаємодії особистості й суспільства розвивається та вдосконалюється. Тому важливо, щоб первинна соціалізація в дітей формувалася в повній, здоровій сім'ї.

Крім того, у дітей-сиріт втрачені ті взірці поведінки, які б могли дати правильне уявлення не тільки про сімейні, а й гендерні ролі, що є дуже важливо в сучасному глобалізованому демократичному суспільстві. Із цього приводу спеціалісти висловлюють побоювання, що діти-сироти позбавлені особистого досвіду сімейного проживання. Відповідно, вони стикатимуться з проблемами під час створення власної сім'ї, негативні наслідки чого певною мірою виявляться вже в недалекому майбутньому.

Інший аспект проблеми – це відчуття родинного дискомфорту, яке переживають соціальні сироти [1]. Відчуваючи себе самотніми без рідних батьків, вони бояться говорити про труднощі, які в них виникають, із чужими людьми. Нездатність розв'язувати навіть найбільш прості проблеми породжує в дітей комплекс неповноцінності, що не може не позначитися на їх психічному здоров'ї. А психологічні травми в покинутих дітей можуть вироблятися негативне й викривлене уявлення про соціальну реальність та навколишнє середовище. Отже, якщо фінансові та побутові потреби дітей держава певною мірою забезпечує, то про потреби в емоційній сфері цього сказати не можна.

Соціальні сироти, за визначенням О. Коваленко, – це ті діти, які залишаються за живих батьків без належної опіки й виховання, без емоційної підтримки та участі незалежно від їхнього офіційно визнаного статусу [5, с. 4]. Дотримуючись цього визначення, соціальними сиротами можна назвати тих дітей, які фізично й живуть із батьками, проте останні є байдужими до виконання ними своїх обов'язків, що свідчить про «деформацію батьківської поведінки» [8]. Бездоглядна дитина хоч і живе з батьками, проте вона позбавлена емоційного тепла, любові, уваги та розуміння. Життя дітей у дисфункціональній (неповній або конфліктній) сім'ї пов'язане з постійними очікуваннями стресу, образ, психологічного болю, фізичного насильства, які поступово перетворюються в звичку, стають способом життя. Звичайно, це не може не вплинути на формування особистості в соціальному, моральному, інтелектуальному та фізичному плані. Адже саме в сім'ї формуються «світогляд, морально-естетичні ідеали та смаки, норми поведінки, трудові навички, ціннісні орієнтири дитини, тобто всі ті якості, які згодом становитимуть її сутність як особистості» [17, с. 82].

Сім'я є також й важливим інститутом первинного соціального контролю. Відповідно, його послаблення через розірваний або відсутній зв'язок із батьками має також негативні наслідки й для суспільства, оскільки саме та категорія дітей, яка залишається без нагляду та контролю батьків, нерідко потрапляє в небезпечне середовище спілкування та піддається негативному його впливу, що може збільшувати ймовірність вдавання до девіантної поведінки. На основі цього ми можемо говорити, що бездоглядні діти неدارма наділені в суспільстві таким статусом, як «діти вулиці». Таким чином, життя без батьків чи навіть без одного з них є чинником, що може сприяти викривленню в структурі особистості дитини та спровокувати девіації в її соціальній адаптації.

Також у соціальних сиріт є гостра необхідність подолання невпевненості та страху, оскільки це призводить до деформації соціального досвіду та відсутності необхідних навичок самостійного дорослого життя. Зокрема, таким дітям важко самостійно виконувати різні доручення: щодо дому, господарству, закупівлі товарів, приготування їжі тощо. Крім того, гостра проблема пристосування соціальних сиріт до сучасних умов життя у зв'язку з кризовою ситуацією в країні сьогодні значно ускладнилася, адже випускники ін-

тернатів не витримують конкуренції як на рівні професійної та вищої школи, так і на ринку праці.

Загалом явище соціального сирітства має довготривалі наслідки для дітей, їхніх рідних і суспільства. Відсутність сім'ї, яка вважається найбільш сприятливим середовищем для розвитку дитини, призводить до погіршення стану здоров'я дитини, її успіхів у навчанні, затримки фізичного та психічного розвитку. У дорослому віці особи, які перебували в закладах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, або зазнавали в дитинстві жорстокого поводження чи недбалого ставлення з боку рідних, переживають труднощі з адаптацією до суспільства, зі встановленням стосунків з іншими людьми, пошуком і втриманням робочого місця. Цілком імовірно, що вони можуть бути схильні до алкогольної чи наркотичної залежності. У свою чергу подолання довготривалих наслідків соціального сирітства потребує значних фінансових інвестицій.

Соціальне сирітство має також юридичні наслідки. Щодо покинутих дітей порушується їх конституційне право на сімейне виховання та батьківське піклування. А це є порушенням одного з базових прав дитини, проголошених Конвенцією ООН про права дитини. Тому всі відповідні соціальні інститути, включаючи державу, мають спрямовувати свою діяльність на створення таких форм виховання й утримання дитини-сироти, які хоча б певною мірою могли компенсувати відсутність сім'ї та пом'якшити вплив негативних факторів на дитину, становище, у якому вона опинилася [3].

Велика проблема полягає ще й у тому, що соціальне сирітство може відтворюватися в наступних поколіннях, що є результатом відсутності позитивного сімейного досвіду в дітей чи підлітків. А відсутність установок на створення власної родини, нерозуміння цінності дітей приводить до того, що соціальні сироти самі стають незабаром «постачальниками» їх наступних поколінь і вихованців інтернатів [7].

Багато дітей-сиріт (у тому числі соціальних сиріт) перебуває в дитячих будинках та інтернатних закладах, проте економічні підрахунки показали неефективність виховання дітей у цих установах [9]. Міжнародний досвід державної політики з питань опіки дітей свідчить про поступову відмову країн із «гуманістичним спрямуванням соціальної політики від інтернатних форм утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування й орієнтацію на створення та підтримку сімейних форм опіки» [11, ст. 2]. Для гуманізації виховання таких дітей і забезпечення індивідуального підходу до процесу формування їх особистостей в умовах сімейного піклування в Україні поширюється така форма сімейної опіки, як дитячі будинки сімейного типу [11]. Такий дитячий будинок сімейного типу є соціальним інститутом становлення особистості соціальних сиріт, який виконує ті основні функції, що й біологічна сім'я, що дає можливість певною мірою подолати наслідки соціального сирітства.

Висновки. На основі проаналізованої наукової літератури доходимо висновку про те, що до основних причин, що породжують соціальне сирітство в сучасній Україні, можна віднести воєнні конфлікти, соціальні потрясіння; міжнародні конфлікти, зростання кількості біженців; різке погіршення матеріального становища населення; падіння моральних засад сім'ї, зниження стабільності шлюбу; ослаблення релігійних традицій; алкоголізм і наркоманія; кризовий стан системи освіти й виховання та державних інститутів у сфері сім'ї. Зокрема, обізнаність причин виникнення соціального сирітства сприятиме посиленню роботи щодо раннього виявлення сімей, які мають ризик опинитися в складних життєвих обставинах, та вчасного надання їм якісних соціальних послуг.

Проблема соціального сирітства на сьогодні є досить актуальною, а саме явище є надзвичайно болючим як для дітей, так і для сучасного українського суспільства, оскільки зумовлює багато негативних наслідків: ускладнення процесу виховання дітей-сиріт, відчуття емоційного дискомфорту, відсутність повноцінної соціалізації й комуніка-

ції, втрата первинного соціального контролю над дітьми, їх схильність до девіантної поведінки.

Для того щоб зменшити кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, необхідна передусім ефективна державна політика, спрямована на підвищення рівня матеріального забезпечення населення, створення робочих місць і відповідного життєвим потребам розміру оплати праці. Також необхідно створити соціальні програми для матеріальної та психологічної підтримки сімей із дітьми, молодих сімей, неповних сімей. Соціальна політика українського уряду має бути спрямована на піднесення сімейних цінностей, формування культури сім'ї, виховання в батьків відповідальності за виконання ними своїх батьківських обов'язків. Необхідною є в українському суспільстві й боротьба з алкоголізмом і наркоманією, які є причинами безвідповідального батьківства та поширення соціального сирітства.

На жаль, дії держави щодо боротьби із сирітством спрямовані на усунення наслідків, а не ліквідацію причин. Тому пріоритетним завданням держави в цьому напрямі має бути попередження соціального сирітства шляхом виявлення цих причин на ранньому етапі та підтримки сімей, які потребують допомоги в складних соціально-економічних і політичних умовах.

Література

1. Бордіян Я. Соціальне сирітство як один із наслідків існування транснаціональних сімей / Я. Бордіян // Транснаціональні сім'ї як наслідок української трудової еміграції: проблеми та шляхи їх розв'язання : збірник наукових статей і виступів на міжнародній науково-практичній конференції (м. Львів, 22 березня 2012 р.). – Львів, 2012. – С. 74–81.
2. Вейланде Л. Підготовка студентів університету до роботи з підлітками девіантної поведінки : теорія і методика професійної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. Вейланде. – О., 2005. – 19 с.
3. Галатир І. Щодо виникнення явища соціального сирітства у сучасному українському суспільстві / І. Галатир // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2011. – № 3. – С. 10–14.
4. Кальченко Л. Соціальне сирітство як суспільне явище: поняття і причини виникнення / Л. Кальченко // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2012. – № 19(254). – Ч. II. – С. 160–170.
5. Коваленко О. Соціальне сирітство як соціокультурний феномен : дис. ... канд. соціол. наук. : спец. 22.00.03 «Соціальні структури та соціальні відносини» / О. Коваленко. – К., 2006. – 212 с.
6. Лопатченко І. Сутність соціального сирітства та його профілактика в державному управлінні / І. Лопатченко // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 2(45). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-2/doc/2/07.pdf>.
7. Лопатченко І. Типологія соціального сирітства в контексті психолого-педагогічних пріоритетів його профілактики / І. Лопатченко // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : матеріали. Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні аспекти формування управлінського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика» (м. Харків, 22 жовтня 2014 р.). – 2014. – Вип. 40–41(44–45). – С. 279–288.
8. Лукашевич М. Теорія і методи соціальної роботи / М. Лукашевич, І. Мигович. – К. : МАУП, 2003. – 168 с.
9. Московець Л. Сучасний стан феномену соціального сирітства / Л. Московець // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2009. – № 6. – С. 175–179.
10. Павлик Н. Історико-педагогічний аналіз проблеми соціального сирітства в Україні / Н. Павлик // Вісник Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка. – 2003. – № 13. – С. 158–161.
11. Пеша І. Соціальне становлення дітей в дитячих будинках сімейного типу : автореф. дис. ... канд. пед. наук. : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / І. Пеша. – К., 2000. – 17 с.
12. Рижанова А. Розвиток соціальної педагогіки в соціокультурному контексті : дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / А. Рижанова. – Х., 2004. – 447 с.

13. Розвадовська О. Невизначений статус майбутнього, або Безпритульність повертається? / О. Розвадовська // Дзеркало тижня. – 2014. – 3 жовтня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/socium/nevznacheniy-status-maybutnogo- html>.

14. Слуцький Е. Безпризорность в России: вновь грозящая реальность / Е. Слуцкий // Социологические исследования. – 1998. – № 3. – С. 117–118.

15. Україна-2013: підсумки року. 80% українських сиріт мають батьків 13 січня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbnews.com.ua/ua/tema/109312>.

16. Яремчук В. Феномен соціального сирітства як наукова проблема / В. Яремчук // Вісник психології і соціальної педагогіки. – 2012. – № 9. – С. 187–193.

17. Ящук Л. Сучасне розуміння соціального сирітства та значення територіальної громади як фактора соціалізації / Л. Ящук // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 1. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej19/PDF/11.pdf>.

Анотація

Чорнописька Х. В. Причини та наслідки соціального сирітства в сучасному українському суспільстві. – Стаття.

Статтю присвячено висвітленню проблеми феномена соціального сирітства. Проаналізовано основні причини виникнення соціального сирітства в Україні. До таких причин віднесено як зовнішні (об'єктивні), так і внутрішні (суб'єктивні) чинники. Розглядаючи соціальне сирітство як масштабне та багатоаспектне суспільне явище, зроблено наголос на потребі комплексного розгляду причин його виникнення для можливості застосування в подальшому превентивних заходів його профілактики. Також у статті досліджено наслідки, які зумовлює соціальне сирітство. Зокрема, ідеться про негативні трансформації всередині українських родин під впливом соціального сирітства, а також проаналізовано наслідки цього явища для сучасного українського суспільства.

Ключові слова: діти-сироти, сирітство, соціальне сирітство, причини, наслідки.

Анотація

Чорнописька К. В. Причини и последствия социального сиротства в современном украинском обществе. – Стаття.

Статья освещает проблемы феномена социального сиротства. Проанализированы основные причины возникновения социального сиротства в Украине. К таким причинам относятся как внешние (объективные), так и внутренние (субъективные) факторы. Рассматривая социальное сиротство как масштабное и многоаспектное общественное явление, сделан акцент на необходимости комплексного рассмотрения причин его возникновения для возможности применения в дальнейшем превентивных мер его профилактики. Также в статье исследованы последствия, которые вызывает социальное сиротство. В частности, речь идет о негативных трансформациях внутри украинских семей под влиянием социального сиротства, а также проанализированы последствия этого явления для современного украинского общества.

Ключевые слова: дети-сироты, сиротство, социальное сиротство, причины, последствия.

Summary

Chornopyska Ch. V. The causes and consequences of child abandonment in the Ukrainian society. – Article.

The article is devoted to consideration of the problem of child abandonment phenomenon. The article analyzes the main causes of child abandonment in Ukraine. These reasons include both external, objective and internal subjective factors. Considering how large-scale social orphanhood and multidimensional social phenomenon are, it emphasizes the need for comprehensive review of its causes for the possibility of further preventive measures of its prevention. Also, the article explores the impact that causes social orphanhood. In particular, the negative transformation in Ukrainian families under the influence of child abandonment, and analyzed the implications of this phenomenon for the modern Ukrainian society

Key words: orphans, orphanhood, social orphanhood, causes, consequences.